נוֹף כּוּלּוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן – מניעת רחיצה המצערת את הגוף כולו, על אחת כמה וכמה שיודה רבי יוסי שיש בה עינוי נפש. ואם כן, כיצד יתכן שרבי יוסי חולק במשנה על דברי חכמים, וסובר שאין במניעת רחיצה עינוי נפש.

מתרצת הגמרא, אָמְרִי – תירצו בני הישיבה, אֵין – אכן כך, כְּבִיסָה אַלְמָא לְרַבִּי יוֹסֵי – כביסה נצרכת היא לאדם יותר מרחיצה לדעת רבי יוסי, ועל כן למרות שלשיטתו אין עינוי נפש במניעת רחיצה, מודה הוא שיש עינוי נפש במניעת כיבוס.

ומביאה הגמרא ראיה לכך שמניעת כביסה מזיקה יותר ממניעת רחיצה:

דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, הַאי עַרְכּוּבִיתָא דְּרֵישָׁא מַתְיָא לִידֵי עֲוִירָא – ערבוב הראש בעפר ובינים, מחמת שאינו רוחץ ומסרק את שער ראשו, גורם הוא לעיוורון. עַרְכּוּבִיתָא דְּמָאנֵי מַתְיָא לִידֵי שַׁעֲמוּמִיתָא – ערבוב הבגדים בלכלוך, מחמת שאינו מכבסם, גורם הוא לשיגעון. עַרְכּוּבִיתָא דְּנוּפָא מַתְיָא לִידֵי שִׁיחֲנֵי וְכִיבֵי – ערבוב הגוף בזיעה ולכלוך, מחמת שאינו רוחץ את גופו, גורם הוא לפצעים המכאיבים.

ומוכיחה הגמרא, שכיון שמניעת רחיצה גורמת לפצעים שניתן לרפאותם, ואילו מניעת כיבוס גורמת לשיגעון שלא ניתן לרפאותו, בהכרח שמניעת כביסה מזיקה יותר, ועל כן סובר רבי יוסי, שמניעת רחיצה אין בה עינוי נפש, ואילו מניעת כיבוס יש בה עינוי נפש.

מביאה הגמרא כמה אזהרות ששלחו מארץ ישראל לבבל, ואחת מהם עוסקת ב'ערבוביתא':

שָׁלְחוּ מִתָּם – מארץ ישראל, הִזָּהֲרוּ בְּעַרְכּוּבִיתָא – הזהרו לרחוץ ולכבס את בגדיכם, כדי שלא תבואו לידי ערבוב הראש, הגוף, והבגדים. הִזָּהֲרוּ בַּחֲבוּרָה – הזהרו ללמוד ולמד תורה בחבורה, שהתלמידים מחדדים זה את זה, ואף את רבם. הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עֲנִיִּים להשתדל ללמדם תורה, שֶׁמֵּהֶן תֵּצֵא תּוֹרָה, כיון שאין דעתם נתונה לעסקים אחרים, וכן מכיון שדעתם שפלה עליהם. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כד ז) 'יָזַל מַיִם מִדְּלָיו', ודרשו חכמים, מִדַּלִּים, שֶׁמֵּהֶן – מן העניים שבעם ישראל, תֵּצֵא תּוֹרָה שנמשלה למים.

שואלת הגמרא, וּמִפְּנֵי מָה אֵין מְצַוִּיין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לָצֵאת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִבְּנֵיהֶן – מדוע לא מצוי הדבר שבניהם של תלמידי חכמים יהיו אף הם תלמידי חכמים. אָמַר רַב יוֹסֵף, טעם הדבר הוא כדי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ בניהם של התלמידי חכמים, שהתּוֹרָה יְרוּשָּׁה הִיא לָהֶם מאבותיהם, ולא יטרחו לעמול בה. רַב שֵׁשֶׁת בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי אוֹמֵר, שטעם הדבר הוא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּדְרוּ – יתגאו, התלמידי חכמים עַל הַצִּבּוּר, שמאחר שרואים הם שאין התורה פוסקת מזרעם, יבואו להשתרר על הציבור. מַר זוּטְרָא אוֹמֵר, שטעם הדבר הוא מִפְּנֵי שֶׁהֵן – התלמידי חכמים, מִתְגַּנְּדִין – מתגאים, עַל הַצִּבּוּר, וכעונש על כך, אינם זוכים לבנים תלמידי חכמים. רַב אַשִׁי אוֹמֵר, שטעם הדבר הוא מִשּׁוּם דִּקְרוּ לְאֵינָשֵׁי חֲמָרֵי – שקוראים התלמידי חכמים לאנשים שאינם עוסקים בתורה 'חמורים', כלומר שמזלזלים הם באלו שאינם תלמידי חכמים. רָבִינָא אוֹמֵר, שטעם הדבר הוא מחמת שֶׁאֵין התלמידי חכמים מְבָרְכִין בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, דהיינו שאינם מברכים בשחרית את ברכות התורה, ודבר זה מלמד על זלזול בתורה, ועל כן אינם זוכים לבנים העוסקים בתורה.

מביאה הגמרא מימרא, שממנה אנו למדים את חומרת העוון של מי שאינו מברך ברכות התורה:

דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַאי דִּכְתִיב – מהו ביאור הפסוק (ירמיה ט יא) 'מִי הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֶן אֶת זֹאת, וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי ה' אֵלָיו וְיַגִּדָהּ, עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְּתָה כַּמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר'. דָּבָר זֶה – שאלה זו, על מה אבדה הארץ, נִשְׁאֲלָה לְחֲכָמִים – וזו כוונת הפסוק 'מי האיש החכם', וְלִנְבִיאִים – וזו כוונת הפסוק 'ואשר דבר פי ה' אליו', וְלֹא פֵּירְשׁוּהוּ – לא ידעו לומר את סיבת החורבן. עַד שֶׁפֵּירְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ, דִּכְתִיב (שם פסוק יב) 'וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי וגו', וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ'. ומקשת הגמרא, הֵיינוּ לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי הֵיינוּ לֹא הָלְכוּ בָּהּ, ומהו כפל הלשון. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, כוונת הפסוק 'על עזבם את תורתי' היינו שֶׁאֵין מְבָרְכִין בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, שמכיון שלא עסקו בתורה לשמה, לא היתה חשובה בעיניהם לברך עליה. וזו הכוונה 'לא הלכו בה', שלא למדו התורה לשמה.

ומכאן אנו למדים, את חומרת העוון של מי שאינו מברך ברכת התורה, שעוון זה הוא שגרם לחורבן בית המקדש.

הגמרא דנה בטעמו של רבי יוסי הסובר שהצורך במים לכביסה של העיר הראשונה, קודם לצורך במים לשתיה של העיר השניה:

אִיסִי בַּר יְהוּדָה, לֹא אָתָא לְמֵתִיבְתָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי תְּלָתָא יוֹמֵי – לא בא שלשה ימים לישיבתו של רבי יוסי. אַשְׁכְּחֵיהּ וְרַחֵימוּם בְּרַבִּי יוֹסֵי – פגשו בנו של רבי יוסי, אָמַר לֵיהּ לאיסי בר יהודה, מַאי טַעְמָא לֹא אָתֵי מַר לְבֵי מִדְרָשָׁא דְּאַבָּא הָא תְּלָתָא יוֹמִין – מדוע אינך בא לבית המדרש של אבי שלשה ימים. אָמַר לֵיהּ איסי בר יהודה לורדימוס בנו של רבי יוסי, אינני מגיע לישיבתו של אביך כִּי טַעֲמֵיהּ דַּאֲבוּךְ לֹא יָדְעָנָא הֵיכָא אִיתַאי – אינני יודע מהיכן מקורו של הדין שאמר אביך. אָמַר לֵיהּ ורדימוס, לֵימָא מַר מַאי קָאָמַר לֵיהּ דִּלְמָא יָדְעָנָא טַעֲמֵיהּ – אמור לי באיזה דין מדובר, שמא אוכל לומר לך את מקורו. אָמַר לֵיהּ איסי בר יהודה, כוונתי לְהָא דְּתַנְיָא רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר בִּבְיסָתָן קוֹדְמִין לְחֵנֵי אֲחֵרִים שהוא דבר התמוה מסברא, ובהכרח שהוא דורשו מפסוק, ואם כן קְרָא מְנָלָן – מהיכן הוא דורש דין זה. אָמַר לֵיהּ, דִּכְתִיב (במדבר לה ג) 'וּמִגְרְשֵׁיהֶם יִהְיוּ לִבְהֵמְתָם וְגוֹ' וּלְכל חַיָּתָם'. ויש לדון בדברי הפסוק מַאי 'חַיָּתָם' – מה היא הכוונה 'לכל חיתם', אִילֵימָא חַיָּה – לגדל שם חיות, וְהָלֹא חַיָּה בִּכְלָל בְּהֵמָה הִיא, והרי זה נכלל ב'לבהמתם', אֶלָּא מַאי חַיָּתָם, חִיּוּתָא מַמָּשׁ – לכל צרכי חיותם, שואלת הגמרא, פְּשִׁיטָא, ואין המקרא צריך לפרש דבר זה, אֶלָּא לָאו בִּכְבִיסָה – בהכרח הכוונה במילה 'חייתם' היא על כביסה שנקראת צורך חיי נפש, דְּהָא אִיכָּא צַעֲרָא דְּעַרְכּוּבִיתָא – כיון שבמניעת הכביסה ישנו צער הגוף עקב עירבוב הלכלוך בבגדים, העלול לגרום לשיגעון. וכיון שהכתוב מכנה לכביסה בשם 'חייתם', הרי היא נכנסת בכלל 'חייך קודמים', ועל כן נוקט רבי יוסי שכביסתן של העיר הראשונה, קודמת לשתיית העיר האחרת.

שנינו במשנה, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אֵין אֵלּוּ – מניעת רחיצה וקישוט נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ:

אִיבַּעְיָא לְהוּ, לְרַבִּי יוֹסֵי הסובר שאין במניעת רחיצה וקישוט עינוי נפש, ועל כן אין הבעל רשאי להפר נדרים אלו, מַהוּ שֶׁיְּפֵר הבעל נדרים אלו מִשּׁוּם דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, שעל כל פנים הבעל אינו חפץ שתמנע אשתו מרחיצה וקישוט, ואם כן שמא יוכל להפר משום דברים שבינו לבינה, אף שאין בהם עינוי נפש לאשה.

מנסה הגמרא לפשוט איבעיא זו מדברי רבי יוסי:

תָּא שְׁמַע. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אֵין אֵלּוּ נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ, ומשמע מדבריו, שרק משום עינוי נפש אין כאן, אֲבָל דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ הַיְינוּ, ויוכל הבעל להפר, שאם דעתו היא שאין הבעל יכול להפר כלל, היה לו לומר 'לא יפר'.

דוחה הגמרא, דִּלְמָא לְרִידְהוּ דרבנן קָאָמַר לְהוּ – שענה להם רבי יוסי לפי שיטתם. וכוונתו לומר להם, לְרִידְהוּ אֲפִילּוּ דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ לֹא הַוְיָין – לשיטתי, אכן אין הבעל רשאי כלל להפר, אף לא משום דברים שבינו לבינה, לְרִידְכוּ דְּאָמְרִיתוּ הַוְיָין נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ, אוֹדוּ לִי דְּאֵין אֵלּוּ נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ – אך לשיטתכם שהבעל יכול להפר נדרים אלו, הודו לי על כל פנים, שאין אלו נדרי עינוי נפש. ומאחר שעדיין לא נפשט הספק, שבה הגמרא ושואלת, מַאי – האם לשיטתו של רבי יוסי ניתן להפר נדרים אלו משום דברים שבינו לבינה. ונחלקו בזה אמוראים: רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אוֹמֵר, מֵפֵר – יכול הבעל להפר אף לשיטתו של רבי יוסי, משום דברים שבינו לבינה, מאחר שהבעל מקפיד בזה שאשתו תוכל לרחוץ ולהתקשט. רַב הוּנָא אוֹמֵר, אֵין מֵפֵר – אין הבעל יכול להפר לדעת רבי יוסי, אף לא משום דברים שבינו לבינה.

שֶׁלֹּא מָצִינוּ שׁוֹעֵל שֶׁמֵּת בָּעָפָר פִּיר – אין השועל נתקל בעפר חפירתו שהוא דר בו תמיד, מחמת שרגיל הוא בה ויודע להשמר שלא יזיקו. ומשל הוא, שאף הבעל אינו מקפיד על מניעת אשתו מרחיצה וקישוט, מכיון שרגיל הוא באשתו, ואינו חושש שיבא לידי תקלה.

ועל כן, לדברי רבי יוסי אין נדר כזה נכלל בדברים שבינו לבינה, וממילא אין הבעל רשאי להפר אותו.

הגמרא מביאה ראיה לדברי רב אדא הסובר שלרבי יוסי רשאי הבעל להפר משום דברים שבינו לבינה:

תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה. שנינו בתוספתא (פ"ז ה"א), שישנם ארבעה חילוקי דינים בנדרים שנודרת האשה: יש מהם שיכול הבעל להפר בכל ענין, ויש שאינו יכול להפר כלל, יש שאינו יכול להפר אלא כשהם נוגעים בינו לבינה, ויש מהם שאינו צריך להפר, כיון שמשועבדת היא לו, וכפי שיבואר להלן. ותחילה מבארת הברייתא את הכלל בזה, **דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עִינּוּי נֶפֶשׁ** לאשה, כגון מניעת אכילת פירות, **מֵפֵר** הבעל את נדרה **בֵּין** אם היה הנדר בדבר **שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ**, וכגון שאסרה על עצמה את פירות בעלה, **וּבֵין** אם היה הנדר בדבר **שֶׁבֵּינָהּ לְבֵין אֲחֵרִים**, שאסרה על עצמה פירות של אחרים. אבל נדרים **שֶׁאֵין בָּהֶן עִינּוּי נֶפֶשׁ** לאשה, אם הם עוסקים בדברים **שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, מֵפֵר**, אך אם הם עוסקים בדברים **שֶׁבֵּינָהּ לְבֵין אֲחֵרִים, אֵינוֹ מֵפֵר.**

ועתה מפרטת הברייתא את המקרים השונים:

כֵּיצַד הם אופנים אלו, האופן הראשון שיכול הוא להפר בכל מקרה, **אָמְרָה** האשה **קוֹנָם פֵּירוֹת** העולם **עָלַי, חֲרֵי זֶה יָפֵר**, כיון שיש עינוי נפש במניעת אכילת הפירות, ולכן מפר אף כשלא אסרה את פירות בעלה ואין בזה משום דברים שבינו לבינה.

האופן השני, שאינו יכול להפר כלל, אם אמרה האשה **קוֹנָם שֶׁאֵינִי עוֹשָׂה לְפִי אַבָּא לְפִי אָחִיךְ לְפִי אֲבִיךְ לְפִי אָחִי** – דהיינו, איני מהנה את אבי, או את אחיך, או אביך, או אחי, שאין לה עינוי נפש בזה שהיא אוסרת עליהם את הנאתה, ואף אין זה מדברים שבינו לבינה, וכן האשה שאמרה לבעלה, קונם **שֶׁלֹּא אֶתֵּן תֶּכֶן לְפָנַי בְּהֶמְתֵּךְ וּמַיִם לִפְנֵי בְקָרֶךָ**, כיון שאינה משועבדת לו לדבר זה, ואין לה בזה עינוי נפש, ואף אינו בכלל דברים שבינו לבינה, **אֵין** הבעל **יָכוֹל לְהָפֵר** נדרים אלו כלל.

האופן השלישי, שיכול הוא להפר רק משום דברים שבינו לבינה, כשאמרה האשה קונם **שֶׁלֹּא אֶכָּחֵל** – תיקון וייפוי העין, **שֶׁלֹּא אֶפְקֹם** – תיקון וייפוי השיער, **וְשֶׁלֹּא אֲשַׁמֵּשׁ מִטָּתִי, יָפֵר** הבעל את נדרה, אף שאין לה עינוי נפש בנדרים אלו, **מִשּׁוּם** שנדרים אלו נוגעים **לִדְבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לִבֵינָהּ.**

האופן הרביעי, שאין הבעל צריך כלל להפר, כשאמרה האשה קונם **שֶׁלֹּא אַצִּיעַ לָךְ** את **מִטָּתֵךְ, וְשֶׁלֹּא אֶמְזוֹג לָךְ** את **הַכּוֹס, וְשֶׁלֹּא אֶרְחַץ לָךְ פָּנַיִךְ יָדַיִךְ וְרַגְלַיִךְ**, שכל אלו שימושים של חיבה וקירוב הדעת הם, וחיבבת האשה לעשותם לבעלה אף כאשר יש בבית עבדים ושפחות, בנדרים אלו **אֵין** הבעל **צָרִיךְ לְהָפֵר**, מאחר שהיא משועבדת לו, ואין הנדר חל.

מביאה הגמרא דעה החולקת על אופן זה, וסוברת שאף כשנדרה האשה למנוע מהבעל דבר שהיא משועבדת לעשות עבורו, עליו להפר את נדרה:

רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אף בנדרים אלו **יָפֵר** לה הבעל את נדרה, **שֶׁנֶּאֱמַר** (במדבר ל ג) 'לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ', ודורש רבן גמליאל, שאף באופן כזה שלא חל הנדר מחמת שהיא משועבדת לבעל, ואינו אלא בגדר 'דבר' גרידא, מכל מקום מוטל על הבעל להפר את נדרה, כדי שלא תקל בנדרים ותבוא לידי איסור 'לא יחל'.

מביאה הגמרא, שיש החולק על רבן גמליאל, ולומד מן המילה 'דברו' דין אחר:

דָּבָר אַחֵר, 'לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ', **מִכָּאן לָחָכָם שֶׁאֵין מַתִּיר** את **נִדְרֵי עַצְמוֹ**, אלא עליו לילך לחכם אחר שיתיר לו, וכמו שדרשו חכמים (ברכות לב:), 'הוא אינו מיחל, אבל אחרים מוחלין לו'.

עתה שבה הגמרא לבאר כיצד יש להוכיח מדברי הברייתא כדעת רב אדא, הסובר שאף לרבי יוסי יכול הבעל להפר נדר של מניעת קישוט, משום דבר שבינו לבינה:

שנינו בברייתא זו, שכשנדרה האשה ממניעת כיחול ופיקוס, שהם מיני קישוט, אין הבעל יכול להפר משום נדרי עינוי נפש, אלא משום דברים שבינו לבינה. ומדייקת הגמרא, **מַאן שַׁמְעִינָן דְּאָמַר** – מי הוא התנא הסובר שבנדרה האשה **שֶׁלֹּא אֶכָּחֵל וְשֶׁלֹּא אֶפְקֹם, דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ** הֲוֵיִין ולא נדרי עינוי נפש, **רַבִּי יוֹסֵי**, הסובר במשנה שאין אלו נדרי עינוי נפש, **וְקָתָנֵי** בברייתא, **דְּמֵפֵר** הבעל **מִשּׁוּם דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לִבֵינָהּ**, ואם כן יש להוכיח שאף לדעת רבי יוסי הסובר שאין בנדרים אלו עינוי נפש, יכול הבעל להפר משום דברים שבינו לבינה.

שנינו בדברי הברייתא לעיל, שאשה שנדרה מתשמיש יכול הבעל להפר משום דברים שבינו לבינה, ודנה הגמרא באיזה לשון נדרה האשה:

אָמַר מַר, וְשֶׁלֹּא אֲשַׁמֵּשׁ מִטָּתִי יָפֵר מִשּׁוּם דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ – אשה שנדרה מתשמיש, חל הנדר, אך יכול הבעל להפר משום דברים שבינו לבינה. ומבררת הגמרא, **הֵיכִי דָּמֵי** – באיזה לשון נדרה האשה, **אִילֵימָא דְּאָמְרָה** לבעלה, קונם **תַּשְׁמִישִׁי עָלַיִךְ**, דהיינו שאסרה עליו ליהנות מתשמישה, **לָמָּה לִי הָפְרָה הָא מְשׁוּעְבֶּדֶת לֵיהּ** – מדוע צריך הבעל להפר, הרי מכיון שהיא משועבדת לשמשו, אין הנדר חל כלל. **אֶלָּא**, בהכרח צריך לומר שכוונת הברייתא היא, **בְּאוֹמֶרֶת** האשה לבעלה תאסר **הֲנָאַת תַּשְׁמִישֵׁךְ עָלַי**, שבאופן כזה שאסרה את עצמה ולא את בעלה, חל הנדר עליה, וצריך הבעל להפר. **וּכְרַב כָּהֲנָא, דְּאָמַר רַב כָּהֲנָא**, אשה האומרת לבעלה תאסר **הֲנָאַת תַּשְׁמִישֵׁי עָלַיִךְ, כּוֹסָהּ וּמְשַׁמַּשְׁתּוֹ** – יכול הוא לכוף אותה לשמשו, כיון שלא חל הנדר כלל. אמנם אם אמרה תאסר **הֲנָאַת תַּשְׁמִישֵׁךְ עָלַי, יָפֵר** לה הבעל את נדרה, אף שהיא משועבדת לו, שמאחר ואסרה את עצמה ולא את בעלה, חל הנדר עליה ואסורה היא לשמש, וקיימא לן, **שֵׁאֵין מַאֲכִילִין אֶת הָאָדָם דָּבָר הָאָסוּר** לו.

הגמרא שבה לדון בדברי רבן גמליאל, הסובר שצריך הבעל להפר את נדר אשתו, אף כשלא חל הנדר מחמת שהיא משועבדת לו:

מַאן תָּנָא הָא דְּתַנְיָא – מי הוא התנא של הברייתא, האומרת **שִׁדְּבָרִים הַמּוּתָּרִים** מן הדין, **וַאֲחֵרִים נָהֲגוּ בָּהֶן אִיסּוּר** – וישנם אנשים שנהגו איסור בדברים אלו, **אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְנַהֵג בָּהֶם** – בדברים אלו, **הֵיתֵר** בפניהם **כְּדֵי לְבַטְּלָן** ממנהג זה, כדי שלא יבואו להקל אף בדברים האסורים על פי דין. [**מַנִּי, רַבָּן גַּמְלִיאֵל הִיא, דְּתַנְיָא, רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר יָפֵר**] הבעל לאשתו, אף באופן שלא חל נדרה, **מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ** – כדי שלא תזלזל בנדרים, ותבוא לידי איסור 'לא יחל'. וכשם שהוא מחמיר בזה, כך הוא סובר שאין להתיר לאדם דבר שנהג בו איסור, כדי שלא יבוא להתיר דברים האסורים על פי דין.

דָּבָר אַחֵר – שיטה אחרת, החולקת על רבן גמליאל, ודורשת מן הפסוק 'לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ', **מִכָּאן לְתַלְמִיד חָכָם שֶׁאֵין מֵפֵר** את **נִדְרֵי עַצְמוֹ. (מַנִּי רַבָּן גַּמְלִיאֵל הִיא).**

הגמרא דנה בשיטת חכמים, הסוברים שמניעת רחיצה וקישוט יש בה עינוי נפש:

בָּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן, אשה האוסרת על עצמה **תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, לְרַבָּנָן**, מאיזו סיבה יכול הבעל להפר נדר זה, האם נדר של **עִינּוּי נֶפֶשׁ הוּא**, ויכול הבעל להפר את נדרה אף כלפי אחרים, **אוֹ** נדר העוסק ב**דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ** הוא, ואינו יכול להפר אלא כלפי עצמו. **אָמַר לֵיהּ** רב נחמן לרבא, **תְּנִיתוּהָ** – יש לפשוט ספק זה, מדברי המשנה לקמן (צ:), שבה מבואר, שאשה האומרת (ו)**נְטוּלָה אֲנִי מִן הַיְּהוּדִים**, כלומר, שאסרה על עצמה את הנאת תשמישם של כל ישראל, ובעלה בכללם,